

18. OBCHOD, UBYTOVÁNÍ, STRAVOVÁNÍ A CESTOVNÍ RUCH

A. OBCHOD, UBYTOVÁNÍ A STRAVOVÁNÍ

Počínaje rokem 2008 přešel ČSÚ v souladu s ostatními zeměmi EU na novou mezinárodní odvětvovou klasifikaci NACE revize 2 (v ČR CZ-NACE). Změny v některých oborech byly významné a nebylo možné použít dříve publikovaná data pouze s přečíslovanými činnostmi. ČSÚ vyvinul metodu zpětného přepočtu časových řad na úrovni mikrodat, přičemž zohlednil i nově zjištěná chybná zařazení některých podniků v letech 2005–2007. Od roku 2008 byly navíc pro dopočty využity i dostupné administrativní zdroje.

Údaje jsou čerpány z výsledků zpracování ročních statistických výkazů ČSÚ. Ekonomickým subjektem zjišťování je podnik, který svou **převažující činností** patří dle CZ-NACE do následujících odvětví:

45 – Velkoobchod, maloobchod a opravy motorových vozidel

46 – Velkoobchod, kromě motorových vozidel

47 – Maloobchod, kromě motorových vozidel

55 – Ubytování

56 – Stravování a pohostinství

Poznámky k tabulkám

Zaměstnané osoby zjišťované šetřením u ekonomických subjektů, resp. z administrativních zdrojů, zahrnují počet pracovníků (průměrný evidenční počet zaměstnanců ve fyzických osobách, počet soukromých podnikatelů a pomáhajících rodinných příslušníků, pro které je činnost ve firmě hlavním zaměstnáním) a osoby zaměstnávané na dohody přepočtené na plný úvazek dle odpracovaných hodin.

Průměrný evidenční počet zaměstnanců je roční aritmetický průměr počtu osob v pracovním poměru k zaměstnavateli. **Přepočtený počet** zohledňuje velikost pracovního úvazku.

Mzdy bez OON zahrnují základní mzdy a platy (mzdový tarif, platový tarif, smluvní mzdu), příplatky a doplatky ke mzdě nebo platu, prémie, odměny, náhrady mezd a platů, odměny za pracovní pohotovost a jiné složky mzdy nebo platu.

Průměrná hrubá měsíční mzda představuje mzdu bez ostatních osobních nákladů připadající na jednoho zaměstnance (fyzickou osobu nebo přepočteného) za měsíc.

Tržby celkem zahrnují tržby bez DPH za prodej zboží, vlastních výrobků a služeb.

Výkony včetně obchodní marže zahrnují tržby za prodej vlastních výrobků a služeb, obchodní marži, změnu stavu zásob vlastní výroby a aktivaci materiálu, zboží, služeb a dlouhodobého majetku.

Obchodní marže je rozdíl mezi tržbami za prodané zboží a náklady na prodané zboží.

Výkonová spotřeba představuje spotřebu materiálu, energií a služeb (externí služby, náklady na reprezentaci a drobný nehmotný majetek, o kterém účetní jednotka rozhodla, že není dlouhodobým majetkem).

Účetní přidaná hodnota je rozdíl mezi výkony vč. obchodní marže a výkonovou spotřebou.

Tab. 18-1. a 18-2. Základní ukazatele obchodu

Zahrnují data za všechna odvětví obchodu celkem, včetně prodeje a oprav motorových vozidel, patřící do sekce G Klasifikace ekonomických činností CZ-NACE.

Tab. 18-3. až 18-5. **Vybrané základní ukazatele obchodu**

V tabulkách jsou prezentována data za jednotlivé oddíly sekce G, tj. za oddíly 45, 46 a 47 Klasifikace ekonomických činností CZ-NACE.

Tab. 18-6. **Tržby v maloobchodě**

Přehled tržeb v maloobchodě (bez prodeje motorových vozidel a včetně prodeje pohonných hmot) dle trojmístných skupin 47.1 až 47.9 Klasifikace ekonomických činností CZ-NACE.

Tab. 18-7. a 18-8. **Základní ukazatele ubytování, stravování a pohostinství**

Obě tabulky zahrnují celková data za sekci I Klasifikace ekonomických činností CZ-NACE.

Tab. 18-9. a 18-10. **Vybrané základní ukazatele ubytování, stravování a pohostinství**

Tabulka 18-9. obsahuje vybrané základní ukazatele za oddíl 55 CZ-NACE, tabulka 18-10. tytéž ukazatele za oddíl 56 CZ-NACE.

* * *

Další údaje jsou zveřejňovány na internetových stránkách Českého statistického úřadu:

– http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/obchod_pohostinstvi_ubytovani

B. CESTOVNÍ RUCH

Do statistiky cestovního ruchu jsou zahrnuty údaje o kapacitě a výkonech hromadných ubytovacích zařízení sloužících cestovnímu ruchu, údaje z výběrového šetření v domácnostech o cestovních zvyklostech rezidentů, satelitního účtu cestovního ruchu (TSA), tvorbě hrubého fixního kapitálu v cestovním ruchu a modulu zaměstnanosti cestovního ruchu.

Poznámky k tabulkám

Tab. 18-11. a 18-12. **Hromadná ubytovací zařízení cestovního ruchu a jejich maximální kapacita**

Údaje o ubytovacích zařízeních jsou získávány ze šetření o kapacitách a návštěvnosti hromadných ubytovacích zařízení.

Hromadná ubytovací zařízení jsou zařízení s pěti a více pokoji či deseti a více lůžky, která poskytují přechodné ubytování hostům. Patří mezi ně hotely, motely, botely, penziony, turistické ubytovny, chatové osady, kempy a ostatní ubytovací zařízení. Ostatní ubytovací zařízení zahrnují např. rekreační zařízení podniků, školící střediska, kulturně-historické objekty, lázeňská zařízení a jiná ubytovací zařízení, která vyčleňují lůžkovou kapacitu pro cestovní ruch (např. domovy mládeže, vysokoškolské koleje, podnikové ubytovny apod.).

Maximální kapacita hromadných ubytovacích zařízení cestovního ruchu je součtem maximálních kapacit za jednotlivá ubytovací zařízení.

Lůžka v hromadných ubytovacích zařízeních udávají maximální počet všech **stálých** lůžek, která jsou využívána výhradně pro noční odpočinek hostů (bez lůžek příležitostných – přistýlek).

Místa pro stany a karavany udávají maximální počet stanovišť pro umístění stanů, obytných přívěsů a karavanů.

Tab. 18-13. Výkony hromadných ubytovacích zařízení cestovního ruchu

Uváděné údaje jsou souhrnem dat za zpracované dotazníky a dopočtenou non-response. Od roku 2003 jsou výkony hromadných ubytovacích zařízení zjišťovány plošně.

Host v ubytovacím zařízení je každá osoba včetně dětí (kromě personálu a majitelů ubytovacího zařízení), která se zde přechodně ubytovala. Příjezd hosta nastává v okamžiku jeho nahlášení v ubytovacím zařízení. Host může využít služeb ubytovacího zařízení z důvodu dovolené, zájezdu, služební cesty, školení, kurzu, kongresu, symposia, lázeňského léčebného pobytu, pobytu dětí ve škole v přírodě nebo na letních a zimních táborech apod. Mezi hosty se nezapočítávají osoby, které využívají služeb ubytovacího zařízení pro přechodné ubytování za účelem zaměstnání, či řádného studia.

Nerezidenti jsou osoby, které se na území ČR zdržují kratší dobu než jeden rok.

Počet přenocování je celkový počet přenocování (strávených nocí) ubytovaných v ubytovacích zařízeních ve sledovaném období.

Čisté využití lůžek je podílem počtu přenocování za sledované období a součinu průměrného počtu lůžek k dispozici s počtem provozních dnů.

Využití pokojů je podílem počtu realizovaných pokojodnů (tj. počtu obsazených pokojů za jednotlivé dny sledovaného období) a součinu průměrného počtu pokojů k dispozici s počtem provozních dnů.

Tab. 18-14. Nerezidenti v hromadných ubytovacích zařízeních cestovního ruchu

Průměrný počet přenocování je průměrný počet přenocování připadající na jednoho nerezidenta ve sledovaném období.

Průměrná doba pobytu je o 1 den vyšší než průměrný počet přenocování.

Tab. 18-15. Delší cesty za účelem trávení volného času

Zdrojem údajů je **výběrové šetření cestovního ruchu (VŠCR)**. Šetření se provádí každý měsíc v náhodně vybraném vzorku domácností. Údaje o cestovních zvyklostech jsou od roku 2009 zjišťovány u všech členů domácnosti patnáctiletých a starších, v předchozích letech byly zjišťovány jen u jednoho náhodně vybraného člena domácnosti ve věku 15 a více let. Sebraná data jsou pomocí váhových koeficientů přepočtena na populaci České republiky od 15 let.

Respondenti jsou vedle dalších ukazatelů cestovního ruchu dotazováni na cesty s noclehem, jež uskutečnili ve sledovaném období za účelem trávení volného času a rekreace mimo své obvyklé prostředí (mimo své trvalé a přechodné bydliště, obvyklé pracoviště, školu a podobně). Za delší cesty jsou považovány cesty s nejméně 4 noclehy v řadě za sebou. Do celkového počtu delších cest nejsou zahrnuty služební cesty, pobyty v nemocnici apod.

U delších cest se za přenocování považuje nocleh v hromadném ubytovacím zařízení nebo placené či neplacené ubytování v soukromí, tj. včetně pobytu na vlastní chatě a chalupě, u příbuzných a známých, případně v přírodě, dále také ubytování v dopravním prostředku v průběhu uskutečněné cesty apod.

Tab. 18-16. Satelitní účet cestovního ruchu České republiky

Vnitřní cestovní ruch (domácí a příjezdový) je cestovní ruch rezidentů i nerezidentů na území České republiky. **Spotřeba ve vnitřním cestovním ruchu v České republice** vyjadřuje celkový objem financí utracených za cestovní ruch v národním hospodářství (tj. všechny výdaje za cestovní ruch realizované v České republice).

Domácí cestovní ruch je cestovní ruch rezidentů na území České republiky. Pro potřeby satelitního účtu cestovního ruchu je však nutné chápat domácí cestovní ruch, resp. jeho spotřebu širěji. **Spotřeba v domácím cestovním ruchu** je spotřeba rezidentů v České republice, a to i ta část spotřeby spojená s návštěvou (konečným cílem cesty) jiné země, pokud byla realizována v České republice (např. marže tuzemských cestovních kanceláří či agentur zajišťujících zahraniční zájezd).

Příjezdový cestovní ruch zahrnuje návštěvu a pobyt nerezidentů na území České republiky. **Spotřeba v příjezdovém cestovním ruchu** je chápána jako celkový objem prostředků vydaných na cestovní ruch nerezidenty plynoucích do navštívené země. To znamená, že je započítávána i ta část výdajů, které jsou zaplacené mimo území České republiky (v zemi nerezidenta), ale formou různých plateb do České republiky směřují (např. platby za ubytování v rámci zájezdu).

Výjezdový cestovní ruch zahrnuje návštěvu a pobyt rezidentů mimo území České republiky. **Spotřeba ve výjezdovém cestovním ruchu** je chápána jako spotřeba rezidentských návštěvníků mimo území vlastní země (tj. všechny výdaje rezidentů za cestovní ruch realizované v zahraničí). Nezahrnuje výrobky zakoupené na cestu nebo po cestě v České republice (ty patří do spotřeby v domácím cestovním ruchu).

Saldo cestovního ruchu vyjadřuje rozdíl mezi objemy finančních prostředků mířících ze zahraničí do České republiky a naopak.

Tab. 18-17. Tvorba hrubého fixního kapitálu v cestovním ruchu

Tvorba hrubého fixního kapitálu v cestovním ruchu zahrnuje pořízení a úbytky hmotných (P.511) a nehmotných fixních aktiv (P.512) a zvýšení hodnoty nevyráběných nefinančních aktiv (P.513). Pořízení fixních aktiv tvoří nové investice, investice ve vlastní režii, technické zhodnocení (rekonstrukce, modernizace), nákupy a bezúplatná nabytí stávajícího dlouhodobého majetku pro účely cestovního ruchu. Úbytky fixních aktiv představují prodeje a bezúplatná předání stávajícího dlouhodobého majetku pro účely cestovního ruchu.

Tab. 18-18. Modul zaměstnanosti cestovního ruchu České republiky

Počet zaměstnaných osob v cestovním ruchu udává roční průměr počtu všech fyzických osob, které pracují v odvětví cestovního ruchu v hlavním zaměstnání nebo které dočasně nepracují, ale mají tzv. formální pracovní poměr. Zahrnuje počet zaměstnanců i osoby sebezaměstnané.

Počet pracovních míst v cestovním ruchu zahrnuje navíc druhá a další zaměstnání a zároveň je přepočítán na ekvivalent plné pracovní doby (plný úvazek).

Podíly cestovního ruchu na hlavních makroekonomických ukazatelích vyjadřují tzv. přímý vliv cestovního ruchu.

* * *

Další informace z oblasti cestovního ruchu jsou zveřejňovány na internetových stránkách Českého statistického úřadu:

– http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/cestovni_ruch

nebo dalších institucí:

– <http://www.czechtourism.cz/> – agentura CzechTourism

– http://www.tourism.cz/mapa/mapa.phtml?id_objektu=113950 – Asociace turistických regionů České republiky – ATUR ČR